

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

9. Cur vsque adeò omnis properantia cauenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

CAPVT IX.

Cur vsque adeò omnis propterantia cauenda.

DVm antè dictorum rationem reddimus, tanto vehementiùs illa confirmamus; possunt tamen propè rationes omnes ad hæc pauca reuocari, quòd unicuique prima sui & potissima cura incumbat, nec alteri bonus esse possit, qui sibi ipsi bonus non est. Sed hæc latius demonstranda sunt, & certa sanctorum virorum auctoritate firmanda.

Hinc certè necessariò initium esse ducendum, grauius firmavit B. Basilus ad Gregorium Theologum scribens, *Primum omnium, inquit, mentem pacatam habere conuenit. Vt enim oculus continuo circumactu versatus, & nunc horsum illos summas deflexus, nunc sursum deorsumque erectus vicissim ac depressus, exactè cernere nequit, sed obtutu incumbere in rem visam oportet, si perspicuè eam conspiciere velit: hanc in modum mentem humanam, sexcentis mundi curis distractam, euidenter cernere veritatem, vixit vt euenire possit. Neque verò sic asseuerasse satis ei fuit, nisi præterea addeceret, Quietus igitur status, expianda anima initium est, cum nec lingua loquitur quæ ad homines pertinent, nec oculi colorum nitores, aut concinnè dispositas membrorum proportiones conspiciunt, nec anima intentionem elanguescere faciunt aures, vel molulamenta ad voluptatem ciendam accommodis, vel facerorum hominum ridiculis dictis intentæ, quæ postrema res frangenda animi intentioni quam maximè comparata est. Quippe mens, nec excessus dissipata, nec in mundum per sensoria diffusa, ad sese ipsa redit, moxq; suo preceptu ad notionem euadit. Quo fit vt illo decore illustratus vndique intellectus, atque supernè illuminatus, natura quoque ipsius obliuione capiatur, nec iam se ad curam cibi demittat, nec amictus anxietate tangatur. Qui progressus quomodo sensim fiat, videre facile est: etenim sancta quiete, paulatim quæ animo malè fuerant impressa, obliterantur, cupiditatum & perturbationum omnis procella mirefcit, mens libertior eradic, promptiùs ad ea quæ sibi cognata sunt, spiritualia scilicet, conuolat, quæ vtiliter percipere cœperit, desipiunt cetera, accessu desiderium accenditur, frequentatione delectatio accedit, ac denique adeò penitus in res diuinas immergitur, vt viliscentibus omnibus, omnia alia tractatio molestiam pariat.*

*in affectico,
zo. 5. Bibl.
SS. PP.*

Sed in hoc eodem argumento, aptissimè ad institutum meum versatur Beatus Nilus, vt doceat nihil esse propterandum nimis: verba eius & vestigia sic loquar vt quàm proximè accedam, paucissima hinc inde vel perspicuitatis vel breuitatis causa mutans. Ait igitur in hæc verba: Quibus propositum est, animum ab omnibus inquinamentis abluere & expurgare, ij quàm longissimè debent ab omnibus rebus, quæ sordes & maculas augent abscedere, multamque rationi tranquillitatem præbere, & ab iritamentis procul aufugere; ac vulgi con-

luere

fuerudinem euitare, solamq; sapientia matrem quietem amplecti. Facile enim
 in laqueos quibus se extricasse arbitrabantur, rursus incidunt, qui cum immu-
 nis turbis sine timore versantur. Quid enim in melioris vitæ principijs, pernicio-
 sius esse potest, quam iterum ijs gaudere, quæ antè damnasti atque fugisti? & li-
 cet ex breui ac fortuito oblata occasione contigerit, attamen vestigia in animo
 relinquentur, magno studio quæ sita quies interrumpetur, ad insituta pristina
 mente saltem reuocaberis, & mala quæ iam obliuioni tradebantur, in memo-
 riam reducentur. Etenim quicumque à licentiore & imperfectiore vita recens
 discessere, ei qui à diuturniore morbo vix dum conualuerit perfimiles sunt: vt e-
 nim hic leuicula quauis offensione in morbum grauiorem recidit, ita illorum
 adhuc imbecillæ, nondumque confirmatæ vires, in grauiorem mentis ægritudi-
 nem exiguo impulsu laberentur. Virorum fortium est, contra hostes in aciem, in
 campum progredi, insidias effugere, impetum arcere, nec clædi. Qui nondum sic
 est ad bella doctus & fortis, domi se contineat, salutemque, procul periculis, in
 quiete tueatur. Ita quippe præceperat populo Moyses; *Nemo vestrum egrediatur* Exod. 12.
estium domus sua, ne vos percussor attingat. Ita monebat Ieremias, *Nolite exire ad* Ierem. 6.
agros, & in via ne ambuletis: quoniam gladius inimici, pauor in circuitu. Ita re ipsa,
 Moise iam grandæuo, robusto, & ad castra exeunte, *Minister eius Iosue, filius Nun,* Exod. 33.
puer, non recedebat de tabernaculo: & ista sua tranquillitate, prudentique suæ imbec-
 cillitatis agnitione, dum setotum diuinæ providentiæ suæque tempora com-
 mittit, tanta cælitus fortitudine, sapientia, felicitate donatus est, vt aliquando
 dux populi fieri, hostes interneccione delere, Terram sanctam duodecim tribu-
 bus dispertiri meruerit: nec fuisset ad tantum dignitatis culmen euectus, nisi le-
 nioribus & mollioribus inijtis, placidam, & vera humilitate pacatam mentem,
 tanta celsitati parasset.

Certamina, inquit beatus Nilus, *vires nostras superantia confidentius adire alie-*
num est à Religione: nec debemus antequam virtutis habitum adepti simus, negotijs nos ci-
uilibus immiscere, sed ab illis quam longissimè discedere, & cogitationem procul à strepi-
tu & tumultu auocare. Quid prodest, si cum à negotijs recesserimus, eorum rumoribus in-
terpellemur? si relicta ciuitatis administratione, ad portam tamen, vt Loth, sedeamus, tu-
multique ex ea proficiscente repleamur? Foras cum magno exeundum est Moise, vt non ope-
ra solum, sed de illis etiam cogitationes cessent. Tunc enim vera tranquillitas est, cum non
solum facta, sed ne quidem recordatio nos impedit, quo minus occulta nostra videre, &
vitia singula impugnare, atque quidquid prauitatis inest corrigere possimus. Quæ pro-
fecto perfici nequeunt, quamdiu mète medijs in rebus versante, noui cogitatio-
num fluctus, nouæque perturbationes affluere non cessant, sed vt aquarum ac-
cessione fluij quo longius decurrunt crescent, ita lapsu temporis, inextricabi-
lius mens implicata, quod se vertat, quid uè respiciat non habet. Queinadmodum
igitur qui fluminis alueum aridum, videre cuperet, nihil ageret si eodem loco la-
bore multo aquam exhauriret, cum noui subinde fluctus fluctibus accedant, &

affluere non cessent: at si sursum eatur, fons auertatur aut obstruatur, aut in al-
ueum alium deriuetur, tum sanè vndæ deficient, & protinus alueus exarefcet. Ita
formæ illæ cupiditatum effeçtrices, quæque animo insident, exhaurientur faci-
le, si sensus, è quibus quasi fontibus in animum influunt, sic obstruentur, vt eas
extrinsecus suppeditare in posterum nequeant: sin autem assiduè nouas sugge-
rent, vix, ac ne vix quidem fieri potest, vt animus ab eiusmodi fluctuum pertur-
batione liber euadat.

Scio equidem non rarè fieri, vt nullum aut sentiant, aut videant in cur-
ri damnum, qui minùs acutè ad sola præsentia respiciunt, neque occul-
tam futuri vim penitiùs quasi in semine prospiciunt: sapè enim aculeum suum
exerete, & rebus ipsis prauitatem suam comprobare cupiditates hand
possunt, quia propter nimis assiduos, sibi que inabruptè implexos con-
gressus, dum ad alia semper transilitur, & nullibi sistitur, ipsa etiam læden-
di, & se ipsam qualis sit ostendendi, opportunitas amittitur. Clàm tamen
se insinuat prauitas, & roboratur, & maiores vires diuturnitate tempo-
ris colligit. Ita mihi videas terram, frequenti incessu conculcatam, spinas
quæ intus latent non proferre: at in imo propagantur radices, & vbi pri-
mum, vel imber humum laxauerit, vel à continua inambulatione cessatum
fuerit, vbertim confertimque erumpent spinæ. Idem & cupiditates, & si
quæ sunt menti insitræ desiderationes faciunt; dum assiduis congressionibus &
occupationibus in apertum prodire nequeunt, occultè fouentur, robusti-
ores fiunt, & occasione per otium & quietem data, graue & periculosum bel-
lum inferunt.

Hæc est Babylonia propago, quam adhuc tenellam, & vixdum ad primos
sensus illatam, aboleri suadet, ne animum blanditijs illectum occupet, paulatim
que ita sibi deuinciat, vt occupata rationis arce sanctam Ierusalem, hoc
est pacem veram, destruat, & Dei templum, quod est virtutibus instructum
cor, profanet & perdat. *Beatus igitur, qui tenebit & allidet paruulos suos ad pe-*
tram: beatus, qui cupiditatum fœtus erumpentes, molli brachio non excipiet,
sed vel obliuione, fomentis negatis, deleri sinet, vel statim natos fortissimo
virtutis proposito ardentius innouato illidet. Ac fortè apud beatum Iob eiu-
modi quippiam innuitur, quando in humore virefcere scirpus dicitur, & cre-
fcere caretum in aqua, ea que deficiente, exarefcere herbam omnem. Sed &
eiusdem libri alio loco, vbi nos legimus, *Tigris perijt, eò quòd non haberet præ-*
dam, pro tigride *μυθμηκολέοντα*, animantis aliud genus Septuaginta reposue-
runt: formico-leonem interpretari possumus non sine tropologia insigni, vt cu-
piditatum & vitiorum insidiæ atque natura describatur, ex abieçtissima &
imbelli formica, audacissimoque leone conflata. Sic enim cupiditatum im-
petus à vilissimis, fractis & imperfectis cogitationibus incipiunt, sensimque
for-

Iob 8.

Iob 4.

formicarum in morem repunt: at paulatim ad eam extrescunt magnitudinem, vt etiam robustissimis, non secus quam leones, terrorem incutere possint. Prudens igitur & strenuus pugil cupiditatibus obluctetur, quando etiamnum formicæ minus habent virium: pabuloque & præda negatis, eas fame arreant. Cupiditatum verò vitiorumque pabulum & esca, sunt formicæ & imagines rerum sensilium, forinsecus ad sensum, & à sensu ad animum illata, à quibus longius à principio recedendum est, vt vacuum tumultu animum habeas, & cum volueris possis profana omnia adytis mentis arcere. Quod ipsum numquid non tacite commendauit legislator, quando fores templo reticulatas esse voluit? vt tu quoque, qui animi tui templum purum, solisque sacrificijs mundum seruare desideras, cancellatis foribus vtaris, & quidquid sese ingeret im-mundum, castigatiore & seueriore proposito refutes: hoc autem vt perpetuò constanterque efficias, diurno primùm opus est à voluptarijs rebus recessu, atque sanctorum & purissimarum voluptarum spiritus gustatione firmata: firmari verò, & radices profundius agere non potest, si vbi se primùm melioris vitæ molle germen extulerit, duris illud Aquilonibus, hoc est liberioris vitæ incursionibus, properatizeli obtentu perstandum dederis. Ita est natura comparatum; sua est vnicuique rei generandæ & stabilendæ quies necessaria; motus vehementior, etiam bene coagmentari cæpta dissociat & dissipat.

Sed iuuat audire, quàm præclare super his Gregorius Magnus disserat, qui historiae beati Iobi locum illum, *Humectus videtur antequam veniat Sol, & in ortu suo germen eius egredietur*, latius euoluens, multa dicit quæ in tem præsentem plurimum faciunt. Docet enim esse quosdam, qui in vitæ huius tenebris, priusquam Solis æterni luce cuncta clarescant, humanis oculis gloria sanctitatis illudunt, atque adeò primo in exortu speciosum germen statim proferunt. *Herba qualibet, inquit, nascendo prius à terra producit, au- ra & æstibus tangitur, Sole ac pluuijs nutritur, & tum demum ad proferendum sui seminis germen aperitur: scirpus verò cum flore suo nascitur, moxque dum à terra surgit, sui secum seminis germen producit. Et paulò post, Germen in ortu, est remuneratio in inchoatione. Quod quàm perniciosum, & summo opere vitandum sit vt demonstret, addit sapientissimè, Qui mundum deserunt, ad exteriora officia prouehi non debent, nisi per humilitatem diutius in eiusdem mundi contentu solidentur. Citiùs namque bona depereunt, qua hominibus ante tempus innotescunt: quia & arbuta plantata, priusquam fixa radice coalescant, si manus concutiens tangit arefacit: at si altum radix figitur, & terra humoribus conspersa solidatur, hæc & manus impellit, sed non ledit; hæc & ventorum flatus insectando concutiant, sed non euertunt. Ne ergo eruatur vita capti operis, diu ac robustè in alto humilitatis figenda est radix cordis. — Sic bona nostra, & intempestiue manifesta*

Exod. 27.

iuxta B.

Nil.

cap. 8.

lib. 8. Mor.

c. 28. seu 33.

& seqq.

ta depereunt, & diutius occultata solidantur: cumque longa sua quietis adiectione se animus comprimit, contra impugnationes obdurescit, & contractum protinus resilit, omne quod in solidum impactum fuerit. Et paucis interiectis, Sape nona conuersationu primordia adhuc ex carnali vita sunt commixta: & idcirco innotescere citius non debent, ne, cum laudantur bona que placent, deceptus laude sua animus deprehendere in eis nequeat mala que latent. Ita igitur est, qui nondum ad perfectum virtutis diutius & diligentius extoeti sunt, partim infirmi sunt, vt in pristina leui inductione referantur, partim occultis laborant vitiorum reliquijs, quas numquam depellent, quamdiu aliorum priusquam sui præposteram curam gerent.

De inform.
Nouit p. 1.
c. 15.

Leuit. 19.

Diuis quoque Bonauentura, quo propior, eo clarior monitor accedat: qui Nouicijs informans monet, vt neque confessarij, neque concionatoris munus affectet quisquam. quid enim? eo munere si dignus fueris, vocabit Deus, & ad id promouebit: sin autem indignus fueris, annon in maius tuum dedecus cedit, si violentus irrueris? Et hinc ait sanctus Doctor fieri, cur è concionatoru & confessariorum munere, fructus decerpatur exiguus, quoniam à Deo nondum vocati veniunt, & non missi currunt, eiusque in qua nondum fixæe radices, virtutis fructum ab alijs reposcunt: quo fit vt, si quis fortè in speciem se ostentat fructus, non nisi immaturus, peracerbus, eadivus sit & emarcidus; prima illum pruina decoquet, vel instar eorum quæ ad mare Mortuum pomorum, inter legentiam manus cortice fatiscente vanescet. Non sic Israëlitæ præfstinare voluit Deus, quando tantam præcepit continentiam, vt eam ad annum quintum vsque protenderet; Quando ingressi fueritis terram, ait, per Moysen loquens, & plantaueritis in ea ligna pomifera, auferetis præputia eorum: poma que germinant immunda erunt vobis, nec edetis ex eis. Quarto autem anno omnis fructus eorum sanctificabitur laudabilis Domino. Quinto autem anno comederis fructus, congregantes poma, que proferunt. Quod præceptum ita D. Bonauent. in rem suam interpretatur: arbor terræ sanctæ implantata, ille est qui à licentiore, & vitii circumseptæ vita, ad sanctum Religiosæ familiæ pomarium est translatus, nec sibi tantum, sed & alijs salutare fructus tempore suo proferet, sin autem intempestiuos ediderit, immundi erunt, & ventoso superbiæ tumore evanidi. Primus annus, est vera de improbitate transactæ vitæ pœnitudo. Secundus, est sollicita vitæ melioris, & sanctorum operum frequentatio: cui cum ex assuetudine accesserit habitas & firmitas, iam tertius annus addetur. Quartus autem, quando ex rectè factis rumuscillos hominum contemnere, laudem honoremque fastidire, puram animorum salutem, soliusque Dei meram gloriam quarere iam affueuerit. Quicumque præuertit hunc annum, is neque saluandis aliorum animis vtiliter insudabit, neque sibi ipsi virtutum ornamenta conquiret, vanitatis potius & leuitatis notandus, & quod grauissimum est acceptior Deo esse non poterit, neque familiari vniquam eius amore perfructur. At purissima

simæ caritatis anno quinto, maturatos & egregiè præforinatos fructus vbertim æternitati sacrabit, & ad horrea diuina transmittet. Audiant igitur hoc viri sancti monitum, quicumque non inutilem operam nauare cupiunt, timentque ne ritè, & vt vnde cumque oportuit, ex vera virtute factorum vacui, ab hac vitæ statione decedant.

Finem huic articulo imponam, si verba Gersonis, licet incomtiora subtexuero: sunt enim & significantia in primis, & quæ in veram huius rei originem digigitum intendant. Is igitur de illis agens qui ad varia munia quasi zelo permoti adspirant, ita scribit; *Si consideret vehementer & acriter homo, quod nihil de se possit humana industria, pro salute, pro eruditione, pro correctione hominum, ita vt vbi plus ali-* lib. de per-
fect. cordis.
quando proficere crediderit, ibidem non prodesse sed obesse frequenter reperiat, quia peruersi difficile corriguntur, & stultorum insinuitus est numerus: mirabitur profectò stoliditatem humana presumptionis, non expectant is vt vocetur, nec vocari satis esset, nisi simul cogere-
tur. Quo pacto cogere-
tur? per auctoritatem, & legem, vel Dei reuelantis, vel Pralati mit-
tentis, vel vrgentis, vel inexcusabilis necessitatis. Deinde aliquanto post addit, Tu qui ti-
mes de absensione talenti, qui dum tibi vacas dicis, Vt quid perditio hac: exerce potissi-
mum tui cordis talentum: fac omnibus de illo seruitium. Sit in eo predicatio tua, sit commo-
nitio, sit eleemosyna distributio, sit hospitale miserorum omnium. Quo pacto dices: oran-
do in qualibet & pro qualibet aduersitate proximorum, pro sua eruditione, castigatione,
consolatione, patientia, cibo, potu, veste, sanitate. Sciet pater omnium Deus, & volet desi-
derium pauperis exaudire, & preparationem eorum audiet auris sua. Ita Gerson, volun-
tate, deliderijs, crebraque apud Deum interpellatione, id omne perfici posse iu-
dicans, quod multo labore & anxijis curis promoueretur: non quod has impro-
bet, solique animi votis cuncta peragi oportere putet, sed quod à tranquillitate
mentis, ad multiplicem rerum procuracionem, non existimet tutum esse suæ
ipius, sed solius Dei auctoritate transire.

CAPVT X.

Cui potissimè sint obseruanda iam dicta.

Meminerit credo Lector, hæc à me ijs maximè scribi qui primum vitæ per-
fectionis tirocinium ponunt, quos Nouitios Religiosæ familiæ inscri-
bunt, nomine, opinione mea, neque incommo, neque peregrino: si enim Iu-
reconfulti mancipia nouitia dicunt, qui seruitutem seruire incipiunt, quidni li-
ceat sic eos nuncupare, qui diuinis obsequijs se totos recentius addixerunt?

Tironibus igitur & Nouitijis nostris omnino cauendum est, ne prius in are-

Yyy

tiam